

***Vänner
&
Stackars Du!***

- två empatiprogram som bygger på FN:s konvention om barnets rättigheter

Vänner

En av hörnstenarna i Abrahams Barns verksamhet är FN:s konvention om barnets rättigheter. Vårt empatiprogram *Vänner* har till syfte att konkretisera denna för barn och pedagoger i förskola och särskola.

Vänner riktar sig till barn från ca 4 års ålder. En familj med *Vänner* består av mjuka djur och dockor från världens alla hörn. Syftet är att på ett lättsamt och intresseväckande sätt stärka barnets identitet och självkänsla som ett led i deras empatiutveckling. Varje barn får uppmärksamhet i en personlig intervju om hans/hennes förhållande till en särskild *Vän*.

Förslag till 6 – 8 tillfällen à 30 – 40 minuter:

1. Vuxna och barn sitter i en ring på golvet. Pedagoger berättar att det anlånt en väska utan avsändare. Väskan öppnas och alla mjuka djur och dockor tas upp och presenteras utan för detaljerade beskrivningar av deras yttre. *Vännerna* läggs på en fin filt eller duk på golvet för att visa att de inte är några ”vanliga” leksaker. Barnen får bekanta sig och leka med dem en stund. Därefter läggs de tillbaka i väskan.
2. Väskan tas fram. Barnen får till en början leka fritt med alla *Vännerna*. När pedagogerna tycker att barnen och *Vännerna* känner varandra ordentligt får varje barn välja ut sin särskilda *Vän*. Det är därför viktigt att det finns djur och dockor i alla storlekar och sorter. *Vännerna* får inte vara redan kända figurer som t ex Pippi Långstrump eller Alfons Åberg, då det begränsar fantasin. Det ska också finnas fler djur och dockor än det finns barn så att även den som väljer sist får möjlighet att välja! Det kan också vara bra att ha några dubletter. De som blir över läggs man tillbaka i väskan som därefter ”reser vidare till andra barn...” Barnen får ge sin *Vän* ett namn och berätta varför han/hon valt just den här *Vännen*. Somliga barn vet direkt medan andra behöver lite mer hjälp. Detta är en mycket språkutvecklande del. Med fördel används en liten mjuk boll som skickas runt till varje barn för att visa att bara ett barn pratar åt gången. Efter detta moment lägger barnen *Vännerna* på en noga utvald plats, exempelvis i en fin korg. Detta bör utföras med omsorg och respekt eftersom *Vännerna* kommer att bli barnen mycket närstående.
3. Varje tillfälle börjar med att barnen får leka fritt med sin *Vän*. Därefter ritar barnen ett självporträtt och en bild av sin *Vän*. Det är inte alltid så lätt att rita av sig själv, så använd gärna små speglar där barnen kan se sig själva. Detta moment tar en eller två tillfällen i anspråk.
4. Programmets fokus på empati kommer till uttryck genom de intervjuer man gör med barnen. De går till så att barnen sitter i en cirkel tillsammans med de vuxna. Det barn som ska intervjuas hämtar sin *Vän* och blir stundens huvudperson och får en central plats i gruppen. De övriga barnen ställer frågor om barnet och dess *Vän*: -Vad heter Du och Din *Vän*? -Vad tycker Du och Din *Vän* om? -Vad ska Du och Din *Vän* bli när ni blir stora? -Vad är Du och Din *Vän* rädda för? Pedagogerna är viktiga under den här stunden. De kan hjälpa till med frågorna. Man kan också välja att göra enskilda intervjuer om samtal i grupp blir svårt av olika skäl. Det beror naturligtvis på vad man vill lägga tonvikt på. Att få barnet att våga tala inför gruppen eller göra en mer djuplodande intervju om vad barnet tänker och känner? Pedagoger gör anteckningar under tiden och en bandspelare kan vara bra att ha till hands. Om barnet redan kan skriva kan man hjälpas åt att skriva en kort text som handlar om barnet och en text om *Vännen*.

5. Varje barn fotograferas tillsammans med sin särskilda *Vän* vid flera tillfällen när han/hon leker, målar och intervjuas. Det kan också vara roligt att bygga upp en liten fotostudio där alla barnen fotograferas en och en tillsammans med sin *Vän*.
6. Fotografier av barnet och *Vännen*, självporträttet och bilderna av den särskilda *Vännen* monteras tillsammans med de redigerade och utskrivna intervjuerna till en bok och/eller en utställning. Det blir något som alla kan vara stolta över! Det kan vara roligt att bjuda in föräldrar och syskon. Det är inte produkten i sig, som t ex en utställning, som är målet utan processen dit och vad som sker inombords hos det enskilda barnet. Det är därför mycket viktigt att det hela tiden pågår en kommunikation mellan barn och pedagoger. Och det är självklart ändå betydelsefullt för barnet att det blir ett synligt resultat.

Barnet får inte behålla *Vännerna* när programmet är slut. Däremot finns *Vännerna* i lokalerna under den period som programmet pågår och de måste behandlas med respekt. Innan barnen valt sin *Vän* är dessa inlåsta, men sedan kan *Vännerna* kanske delta i vissa aktiviteter. Varje tillfälle avslutas dock med att varje barn placerar sin *Vän* på den speciella plats man kommit överens om. Det kan dock vara svårt att skiljas från sin *Vän* när programmet är slut. Man kan anordna en särskild vänskapsceremoni där man knyter vänskapsband. Man väljer ut ett fint band som man klipper i två delar. En del knyter barnet om *Vännen* och det andra får barnet behålla som ett minne.

Stackars Du!

Programmet *Stackars Du!* är en uppföljning av *Vänner*. Avsikten med *Stackars Du!* är också att på ett lättsamt och intresseväckande sätt stärka barnets identitet och självkänsla och att öva upp den empatiska förmågan. I *Vänner* har vi gett förslag på hur man kan arbeta. Vi är lika försiktiga här eftersom pedagogiska moment av denna typ alltid måste anpassas efter de grupper där de skall användas. Lekfullhet och lyhördhet för vad som kommer upp spontant i gruppen är viktigt!

Förslag till tre tillfällen à 30 - 40 min:

1. Barnen sitter i en ring med de *Vänner* de känner sedan tidigare. Pedagogen presenterar en ”ny” *Vän* som är ett djur (eller docka) med bandage om huvudet. Barnen får veta att det här är sorgligt, eftersom djuret tappat minnet så att det inte kommer ihåg någonting alls. Det kommer inte ens ihåg vad det heter! Pedagogen vänder sig till barnens *Vänner*. Vad tror ni att den nya *Vännen* heter? Gåtan löses lämpligen med omröstning. Pedagogen för ett samtal med barnen om att alla har rätt till ett namn.
2. Pedagogen påminner om att den nya *Vännen* lider av minnesförlust och att han inte kommer ihåg någonting. Vad kan ha hänt? Han kanske har ramlat ned från ett träd eller någon kanske har slagit honom? Barnen får ett A4-papper indelat i två eller fyra rutor med uppmaningen att rita och måla i serieform det som den nya *Vännen* råkat ut för!
3. Barnen får gå fram en efter en i klassrummet. De får en ”berättarmantel” över axlarna och berättar om den serie de målat inför klassen. Efteråt håller pedagogen i en sammanfattande diskussion. Hur kan vi hjälpa den nya *Vännen* att minnas? Kan vi ta med honom och visa honom huset och gården? Kan vi berätta vilka vi är? Kommer han ihåg vilken som är hans favoritmat och favoritfärg? Minns han sin mamma eller pappa?

Ställ samman teckningarna, skriv ned barnens berättelser och sätt in några foton i en bok eller gör en utställning.

Artiklar ur FN:s konvention om barnets rättigheter

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

Artikel 3: Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

Artikel 6: Varje barn har rätt att överleva och utvecklas.

Artikel 7: Varje barn har rätt till ett namn och en nationalitet.

Artikel 8: Varje barn har rätt att behålla sin identitet.

Artikel 12: Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör henne/honom. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

Artikel 13-15: Varje barns rätt till yttrandefrihet, tankefrihet, religionsfrihet och föreningsfrihet ska respekteras.

Artikel 31: Varje barn har rätt till lek, vila och fritid.

Abrahams Barn

Abrahams Barn arbetar med konfliktförebyggande pedagogiska program för skolans alla stadier. Abrahams Barns tre huvudområden omfattar religionsdialog och kulturmöten, språkutveckling samt FN:s konvention om barnets rättigheter. Den narrativa pedagogiken står i centrum. Grunden är berättelsen och berättandet. En metod som inbegriper identifikationsövningar i tal och skrift med utgångspunkt från berättelser hjälper barn, ungdomar och vuxna till inlevelse i människooöden från olika tider, kulturer och religioner.

Kontakt

Abrahams Barns programsekreterare på Sigtunastiftelsen

Elisabet Mattizon Armgard:

elisabet.mattizon-armgard@sigtunastiftelsen.se; 08-592 589 98

www.abrahamsbarn.se